

2. Проведення функціонально-вартісного аналізу (ФВА) і ранжування окремих видів завдань за значущістю і масштабами втрат при неякісному виконанні функції.
 3. Окреслення залежності окремих завдань від ресурсів і статей витрат.
 4. Визначення ефективності витрат ресурсів по статтях.
 5. Врахування критеріїв ефективності в діяльності підрозділів.
- Врахування існуючих нормативів діяльності, статистичних даних, динаміки стану об'єкту нагляду АРС та розмірів можливих чи наявних збитків від надзвичайної ситуації дасть можливість раціонально підійти до питання визначення ефективності діяльності аварійно-рятувальних служб МНС України.

Література

1. Мала гірнича енциклопедія. В 3-х т. / За ред. В. С. Білецького. — Донецьк: «Донбас», 2004. — 640 с.
2. Гендлер Г.Х. Стимулирующая роль оплаты труда в социально-культурных отраслях. — М.: Экономика, 1988. — 208 с.

Полтавець М.М., викл.

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність будь-якого підприємства можна розглядати як погоджений у часі та просторі потік ресурсів, а також запаси, які допомагають балансувати та підтримувати ці потоки для досягнення запланованих результатів діяльності.

Категорія "ресурс" часто застосовується в економічній науці. Похідні від неї — ресурси економічні, матеріальні, фінансові, трудові, часові, експортні, інформаційні та ін., численні та швидко актуалізуються. Серед ресурсів, необхідних для діяльності організації, зазвичай виділяють наступні види: матеріально-сировинні, фінансові, людські, інформаційні, енергетичні, техніка і технологія. Енергетичні ресурси часто поєднують з матеріальними, розуміючи під матеріальними ресурсами збірний термін, який означає різні речові елементи виробництва, що використовуються переважно як предмети праці в основному і допоміжному виробничих процесах: різні види сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів[1].

Таке поєднання енергетичних ресурсів з матеріальними, на нашу думку, є не вірним, оскільки енергетичні ресурси є специфічними. Це пояснюється особливістю енергетичного забезпечення як окремої сфери діяльності підприємства та економічним змістом енергетичного ресурсу.

На сьогодні не повністю розробленою є навіть термінологія: в літературі, діючих національних стандартах можна зустріти два терміни: енергетичний ресурс і паливно-енергетичний ресурс (ПЕР). Крім цього, відсутня розгорнута класифікація даного виду ресурсів та питання про їх місце у загальній класифікаційній схемі не знайшло свого системного відображення.

Як правило, під класифікацією розуміють поділ множини об'єктів на частини за їх подібністю або відмінністю згідно з прийнятими методами [2]. Слід додати, що цей поділ не повинен бути формальним. Він має відбивати певну закономірність, що їй підпорядковуються об'єкти класифікації.

Що стосується класифікації ресурсів та їх окремих видів, то це є своєрідний спосіб згортання інформації, що дає змогу описати їх «генетичну сутність».

Традиційно, основу класифікації ПЕР становить їх поділ за джерелами отримання на первинні і вторинні.

Первинні це енергоресурси, які не було піддано будь-якій переробці. Вони можуть бути класифіковані за наступними ознаками: способом збереження запасів (відновлювальні та невідновлювальні, викопні та невикопні); способом використання (паливні та непаливні).

Крім цього, в економіці природовикористання виділяють валовий, технічний та економічний енергетичний ресурс. Валовий (теоретичний) ресурс являє сумарну енергію, яку містить в собі даний вид енергоресурсу. Технічний ресурс — це енергія, яку можливо отримати з даного виду енергоресурсу за існуючого розвитку науки і техніки. Економічний ресурс - це енергія, отримання якої з даного виду ресурсу є економічно вигідне за існуючого співвідношення цін на устаткування, матеріали і робочу силу. Він складає деяку частку від технічного і збільшується в залежності від розвитку енергетики.

Вторинний енергоресурс (ВЕР) - енергоресурс, що отримується у вигляді побічного продукту основного виробництва або є таким продуктом. Фактично ВЕР є відходами виробництва. Основними напрямками використання вторинних енергетичних ресурсів є: паливне — коли вони використовуються безпосередньо як паливо; теплове — коли вони використовуються безпосередньо як тепло або для виробітку тепла в утилізаційних установках; силове — коли вони використовуються у вигляді електричної або механічної енергії, отриманої в утилізаційних установках; комбіноване — коли вони використовуються як електрична (механічна) енергія і тепло, отримані одночасно в утилізаційних установках за рахунок ВЕР. Слід відзначити, що застосування ВЕР дозволяє значно підвищити ефективність використання енергії.

Дана класифікація є не повною і відображає групування ПЕР, в основному, з позицій їх технічних характеристик та джерел отримання. Тому, на нашу думку, доцільно доповнити її ознаками, які відбивають ступінь участі енергоресурсів у процесі виробництва та надають їм економічної спрямованості.

Найбільш широкимживаними на промислових підприємствах є наступні види енергоресурсів (табл. 1):

Енергоресурси, що використовуються на промислових підприємствах

№ п/п	Найменування енергоресурсів	Одиниці вимірювання	Форми перетворення
1.	Електроенергія	кВт·г	Механічна енергія, світлова енергія, теплова енергія, хімічна енергія
2.	Теплова енергія	ГКал	Механічна енергія
4.	Стисле повітря	м3	Механічна енергія
5.	Паливо		
	- газоподібне	м3	Механічна енергія, теплова енергія
	- рідке	м3	Механічна енергія, теплова енергія
	- тверде	т	Теплова енергія

Вибір енергетичних ресурсів повинен здійснюватися на основі комплексного вирішення питань енергетики, технології, організації виробництва й економіки шляхом порівняльного аналізу.

За джерелами виробітку і постачання ПЕР можуть бути власного виробництва або отриманими від сторонніх організацій. Постачання підприємства енергоресурсами може бути повністю централізованим, індивідуальним (децентралізованим) або змішаним. На великих промислових підприємствах часто застосовується змішана схема, за якої електроенергія поступає від енергосистеми, а теплова та інші види енергії – від заводських котелень, компресорних, холодильних та інших джерел заводського енергопостачання. Виробництво енергії силами підприємства організовується для тих її видів, централізоване забезпечення якими є технічно неможливим або економічно нераціональним.

Виходячи з вищевикладеного, в економічному аспекті товаром (об'єктом купівлі-продажу) в одних випадках є енергія (електрична, теплова), а в інших - енергоносії (точніше паливні ресурси), які мають відповідати вимогам нормативних документів щодо їхньої якості та призначені для постачання стороннім споживачам. Але це не завжди так. Наприклад, якщо підприємство видобуває вугілля і споживає його у технологічних установках чи для опалювання приміщень, то, з економічного погляду, воно не вважається товаром.

За напрямками використання на підприємстві ПЕР можна класифікувати на енергоресурси для виробничих потреб, які в свою чергу поділяються на ресурси для технічних та технологічних цілей, і енергоресурси для господарських потреб.

Що стосується економічного змісту енергетичного ресурсу, він не входить у натуральному вигляді до складу промислової продукції, а лише використовується цільовим способом для її створення і тому відбивається у собівартості цієї продукції [3].

Отже, жоден технологічний процес на підприємстві не відбувається без використання енергії. Енергетичне забезпечення є окремим видом діяльності підприємства, а ПЕР носить специфічний характер, що пояснюється особливостями промислової енергетики. Про це свідчить запропонована нами класифікація ресурсів енергетичного забезпечення, яка дозволяє розкрити об'єкт з певною ступінню деталізації, необхідною для визначення складу та джерел енергетичних ресурсів, чіткого визначення фаз та стадій процесу енергетичного забезпечення, які є специфічними за своїм характером і вимагають індивідуального підходу до управління, встановлення центрів використання та побудови, на цій основі, системи матеріальної відповідальності за ощадливе використання ресурсів.

Література

1. Евдокимов Д. К., Покараев Г. М. Нормирование материальных ресурсов: Словарь-справочник. -М.: Экономика, 1988. - 421 с.
2. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: Навч. посібник. – К.:КНЕУ, 2001. - 400с.
3. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / С.Д.Ильенкова, Л.М. Гохберг, С.Ю.Ягудин и др.; Под ред. С.Д.Ильенковой. - М.: ЮНИТИ, 2001.-327с.

Рогатенюк Э.В., к.э.н., доц.

Национальная академия природоохранного и курортного строительства, г. Симферополь, Украина

ДЕЛОВАЯ АКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУЩНОСТЬ, КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ

В рыночной экономике руководство (собственники) каждого предприятия (организации) должно принимать эффективные управленческие решения и иметь возможность оказывать влияние на среду функционирования. Для этого ему необходимо искать пути оптимального сочетания имеющихся в распоряжении экономических ресурсов и количеством благ, производимых с их помощью. Именно поэтому оценка деловой активности является основой, на которой базируются рациональные управленческие решения.

Необходимо отметить, что в отечественной экономической литературе и практике финансового анализа для оценки эффективности использования оборотных средств предприятия использовались показатели их оборачиваемости. Однако, в связи с переходом Украины на Международные стандарты бухгалтерского учета и применением систематизированного анализа финансовой отчетности (САФО), более уместным является использование термина «деловая активность» или «рыночное состояние предприятия».

Мировая практика хозяйствования связывает понятие деловой активности с понятиями инвестиционной привлекательности компаний. Во всех экономически развитых странах, где находятся мировые финансовые центры, уровень деловой активности определяется с помощью специальных агрегированных статистических